

בס"ד. שיחת ש"פ תזריע, פ' החדש, מבה"ח ניסן, ה'תשי"ז.

בלתי מוגה

א. הפירושי ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה"² הוא — לא רק בנוגע לתחילת החדש או אמצע החדש, אלא בנוגע לכל ימי החדש, גם הימים האחרונים שבו, כמובן מהלשון "משנכנס אדר", "אדר" סתם, שבזה נכללים כל ימי חודש אדר, שבכולם צריך להיות "מרבין בשמחה". וכמובן גם מהמשך דברי הגמרא³ "הלכך בר ישראל דאית לי דינא בהדי נכרי .. לימצי נפשי באדר דבריא מזלי", והיינו, שענין זה נוגע ל"מזל" של חודש אדר (ולא לימים מיוחדים שבו), שהוא בכל ימי החדש בשה.

ובלשון הכתוב⁴: "והחודש אשר נהפך", והיינו, שהענין ד"ונהפוך הוא"⁵, שזוהי סיבת השמחה, הוא ענין השייך לכל החדש⁶.

וזוהו גם טעם המנהג שבחודש אדר עורכים חתונות גם בחציו השני של החדש (אף שבשאר חדשי השנה נוהגים לערוך חתונות רק בחציו הראשון של החדש), לפי שכל ימי חודש אדר הם ימי שמחה⁷.

ב. והנה, ענין השמחה שייך רק בדבר חדש, ולא בדבר ישן. וכמו שאנו רואים במוחש, שענין שנמצא ברשות האדם זמן רב, לא יגרום אצלו שמחה עתה; ורק כאשר נתחדש וניתוסף בהענין, אזי שייך ענין השמחה.

וראי' לדבר — מהדין דשבע ברכות, שאין מברכים שבע ברכות אלא כאשר ישנם פנים חדשות⁸. וטעם הדבר, לפי שהענין דשבע ברכות קשור עם שמחה, וכיון ששמחה שייכת רק בדבר חדש, הנה כאשר יש

(7) ראה שד"ח אס"ד מערכת חתן וכלה סקכ"א (ד"ה ולפני איזה). נטעי גבריאלי הל' נשואין ח"א פמ"ח סכ"א. וש"נ. וראה גם אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ס"ע קיד. ריש ע' רפח. אג"ק ח"ז ריש ע' פח. ח"ט ס"ע קמה.

(8) ראה כתובות ז, סע"ב ובתוד"ה והוא שם. טושו"ע אה"ע סס"ב ס"ז.

(1) תוכן הסעיפים א-ג — נדפס בקיצור בלקו"ש ח"ד ע' 1274.

(2) תענית כט, סע"א.

(3) שם, ריש ע"ב.

(4) אסתר ט, כב.

(5) שם, א.

(6) ראה ירושלמי מגילה פ"א ה"א. רמ"א

אור"ח סתרפ"ח ס"ז.

פנים חדשות, שעי"ז ניתוסף בשמחה, אזי מברכים שבע ברכות, אבל ללא פנים חדשות, אין ענין של שמחה, כיון שזהו כבר דבר ישן.

ומזה מובן בנוגע לעניננו — "משנכנס אדר מרבין בשמחה":

כיון שבכל ימי החודש צריכים להיות בשמחה, הרי מובן, שבכל יום ניתוסף ענין חדש, שהרי אם בסוף חודש אדר נשאר הענין כמו שהי' בתחילת חודש אדר, לא שייך שתהי' שמחה בכל חודש אדר, כיון שענין זה הי' גם בתחילת החודש.

ובהכרח לומר, שבכל יום ויום נמשכת המשכה נעלית יותר בענינו של חודש אדר — "ונהפוך הוא", סיבת השמחה. וכיון שבחודש אדר צריך להמשיך זאת מההעלם אל הגילוי, לכן צריך להיות בשמחה בכל ימי החודש, כדי לגלות את ההמשכות הנמשכים בכל יום ויום.

וזהו הפירוש ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה" — שבכל ימי חודש אדר צריכים להוסיף ולהרבות בשמחה ("מ'דארף האלטן אין איין מרבה זיין"), היינו, שהשמחה ביום השני דחודש אדר צריכה להיות גדולה יותר מהשמחה ביום הראשון דחודש אדר, וכן הלאה, עד שבסוף החודש צריכה להיות שמחה גדולה ביותר.

כלומר: אין להסתפק בשמחה שהיתה לפני שבוע, או אפילו לפני יום, ואין להסתפק אפילו בשמחה שהיתה בימי הפורים, אלא צריכים להוסיף ולהרבות יותר בשמחה, דכיון שבכל יום נמשכת המשכה נעלית יותר, צריכה להיות השמחה גדולה יותר מיום ליום.

ונמצא, שהגם שענין הנס דפורים הוא עד ט"ו בחודש, ותו לא⁹, מ"מ, בנוגע לענין השמחה, הנה לא זו בלבד שהשמחה היא גם לאחרי ט"ו, אלא אדרבה, לקראת סיומו של החודש ניתוסף עוד יותר בענין השמחה.

ג. מהו גודל החידוש בענין השמחה?

שמחה — פורצת גדר¹⁰, הן למעלה, ועי"ז נמשך גם למטה, שמתבטלים כל ההגדרות וההגבלות שע"פ חוקי הטבע. והיינו, שאפילו אם מצד חוקי הטבע יש כל מיני מניעות — מתבטלים הם ע"י השמחה, כך, שיכולים לקיים את כל מצוות השי"ת, ובפרט המצוה הראשונה שבתורה, מצות פרו ורבו¹¹, ללא מניעות ועיכובים.

(11) ראה לקמן ס"ח, שביום הש"ק זה

(9) ראה מגילה בתחלתה.

הי' העלי' לתורה — "אויפופעניש" — של כמה חתנים (המו"ק).

(10) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג

ואילך. ועוד.

וזהו הענין ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה", שמיום ליום ניתוסף יותר בהשמחה — שאפילו אם השמחה שהיתה בתחילת חודש אדר, באמצע חודש אדר, ואפילו השמחה דימי הפורים עצמם, לא היתה מספקת כדי לפרוץ את כל ההגדרות וההגבלות של חוקי הטבע — אזי נותנים לו את השמחה שבסוף חודש אדר, שאז השמחה היא גדולה ביותר, שע"י שמחה גדולה זו יופרצו כל ההגדרות וההגבלות של חוקי הטבע, ויהי' אצלו זרעא חייא וקיימא, "דור ישרים יבורך"¹².

ד. ויש להוסיף בזה:

בן ובת ברוחניות — הם אהבה ויראה. וכפי שמצינו באגרת-קודש של אדמו"ר הזקן¹³ (לא האגה"ק שבתניא) סגולה לבנים, שהעצה לזה היא אהבה ויראה, שהם בן ובת ברוחניות, ועי"ז ממשיכים גם בן ובת בגשמיות¹¹.

וכשם שבנוגע לבן ובת בגשמיות דובר לעיל שענין זה נמשך ע"י שמחה — הנה כן הוא גם בנוגע לבן ובת ברוחניות, אהבה ויראה, שהמשכתם היא ע"י השמחה.

וכמבואר בלקו"ת פרשתנו¹⁴, שיש כו"כ מדריגות באהבה ויראה, וע"י השמחה ממשיכים מדריגה נעלית יותר באהבה ויראה. וזהו גם פירוש הכתוב¹⁵ "עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל":

"רוב כל" — קאי על גן עדן¹⁶, ששם עומדים הנשמות באהבה ויראה, ומ"מ, ע"י העבודה בשמחה מתעלית הנשמה למדריגה נעלית באהבה ויראה יותר מאהבה ויראה שבג"ע.

וטעם הדבר — לפי שהנשמה בג"ע היא בבחי' "יש מי שאוהב"¹⁷. וזהו גם הדיוק בלשון חז"ל¹⁸ שהנשמות למעלה "יושבין כו' ונהנין מזיו השכינה", יושבין דייקא, דהיינו בהתיישבות. משא"כ ע"י השמחה שבתורה ומצוות נעשית הנשמה בבחי' ביטול במציאות.

(15) תבוא כת, מזו. וראה גם לקו"ת שם,

ג.

(16) ראה תו"א וראו נז, סע"ב. לקו"ת ראה לג, ב. ובכ"מ.

(17) ראה תו"א ויקהל (בהוספות) קיד, ד. לקו"ת פרשתנו שם. ובכ"מ.

(18) ברכות יז, א.

(12) תהלים קיב, ב.

(13) נדפס במאה שערים (ח"ב לב, א).

גנוי נסתרות (ח"ג ס"א). ולאח"ז במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תס ואילך. וש"נ. וראה גם מכתב ד' שבט; ג' אד"ש שנה זו (אג"ק ח"ד ס"ע שמ; ס"ע תסד).

(14) ד"ה שוש תשיש (כ, א ואילך).

ולכן העבודה בשמחה ובטוב לבב היא נעלית יותר מהמעמד ומצב שבג"ע, "מרוב כל".

ונמצא, שע"י ענין השמחה, ממשיכים בן ובת: הן ברוחניות — אהבה ויראה, והן בגשמיות — זרעא חייא וקיימא.

ה. והנה, מהשמחה שבחודש אדר באים להענין דיציאת מצרים שבחודש ניסן:

החידוש דיציאת מצרים הוא — גילוי שם הוי', כמ"ש¹⁹ "וארא גו' בא-ל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם", משא"כ ביציאת מצרים נעשה הגילוי דשם הוי' דלעילא²⁰.

והענין בזה — דכיון שע"י השמחה שבחודש אדר נמשכים בן ובת ברוחניות ובגשמיות כנ"ל, הרי ישנו הענין דשם הוי', כידוע²¹ שאב ואם הם י"ה וכן ובת הם ו"ה, ונמצא, שמצד השמחה שבחודש אדר נעשה הגילוי דשם הוי', ולכן מזה באים לגילוי שם הוי' דלעילא בהענין דיצי"מ שבחודש ניסן.

וזהו ג"כ ענין זכירת עמלק שבחודש אדר — כי, ענינו של עמלק הוא כמ"ש²² "כי יד על כס י"ה וגו'", שמעלים על ההמשכה מ"ה לו"ה²³. אבל ע"י השמחה שבחודש אדר ממשיכים ענין בן ובת, דהיינו שנמשך מ"ה לו"ה, שזהו היפך ענין עמלק.

והיינו, שהשמחה המופלגה שביום האחרון שבאדר, נותנת הכח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להגאל²⁴, כי, השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גדרי הגלות, ומביאה את הגאולה השלימה והאמיתית, ע"י משיח צדקנו, שנאמר בו²⁵ "עלה הפורץ לפניהם", שיוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

* * *

ו. דובר אודות הענין ד"החודש הזה לכם"²⁶, "שהיא מצוה

(23) ראה לקו"ש חכ"א ע' 195. וש"נ.

(24) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

(25) מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית

ס"פ סג. ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י.

(26) בא יב, ב.

(19) ר"פ וארא.

(20) ראה אוה"ת וארא ע' קכו. ועוד.

(21) ראה זהר ח"א רסד, ב. ח"ג יא, ב. לד,

א (ברע"מ). רצ, ב. לקוטי הש"ס להאריז"ל

ליבמות סא, ב.

(22) ס"פ בשלח.

ראשונה²⁷ שנצטוו בה ישראל²⁸, לפי שבה מודגשת המטרה והתכלית תומצ"צ, שזהו הכח שניתן לישראל לפעול חידוש בהבריאה, לעשותה דירה לו ית' — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"א ע' 64 ואילך²⁹. חכ"ו ע' 59 ואילך³⁰.

ובסיום הענין אמר:

וכיון שפרשה זו נאמרה בזמן שבנ"י עוד היו בגלות מצרים, הרי זה נתינת כח על כל המקומות ועל כל הזמנים, גם לזמן הגלות — שלכל לראש צריכים לעשות דירה לו ית' בזמן הגלות, ועי"ז יפעלו את היציאה מגלות מצרים ל"ארץ טובה ורחבה"³¹.

* * *

ז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה החודש הזה לכם.

* * *

ח. בלקו"ת דפרשתנו — מאמרי אדמו"ר הזקן שנסדרו ע"י הצ"צ על סדר פרשיות התורה³² — ישנו המאמר ד"ה שוש תשיש¹⁴.

השייכות של מאמר זה לפרשת תזריע הוא בפשטות — כיון שבמאמר זה מבואר הענין ד"איש מזריע תחילה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחילה יולדת זכר"³³, וענין זה למדים מהפסוק שבפרשתנו³⁴: "אשה כי תזריע וילדה זכר". ותוכן המאמר הוא — שע"י השמחה ("שוש תשיש") פועלים שבכל האופנים יהי "וילדה זכר".

וכיון שכל הענינים הם בהשגחה פרטית, הנה כיון שבשבת זו יש "אויפרופעניש"³⁵ — יה"ר שיהי' בשמחה, באופן ד"שוש תשיש",

29) בשילוב עם שיחת ש"פ וארא תשט"ו.

30) בשילוב עם שיחת שבת בראשית (התוועדות ב) תשר"מ.

31) שמות ג, ת. ועוד.

32) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' תקסא ואילך. "היום יום" יד אדר א, פורים קטן.

33) ברכות ס, א.

34) יב, ב.

35) ראה גם לעיל הערה 11.

27) ואף שהמצוה הראשונה שבתורה היא מצות פרו ורבו (כנ"ל ס"ג) — הרי הכוונה כאן היא, למצוה הראשונה שבנ"י נצטוו ע"י משה רבנו, מקבל התורה, שהרי גם המצוות שנצטוו קודם לכן, אין מקיימין אותן אלא מפני שניתנו ע"י משה רבנו, שלכן, אף שלמדים מהם כמה פרטים, הרי בעיקרם הם מפני שנצטוינו עליהם ע"י משה רבנו (ראה פהמ"ש להרמב"ם חולין ספ"ז).

28) פרש"י בראשית א, א.

וכהלשון בתורת החסידות³⁶ אודות שמחת נישואין: "שמחה גדולה ביותר כמו שמחת חתונת בנו יחידו".

ויש להוסיף, שכיון ששמחה זו היא גם למעלה, שהרי כל אחד מישראל הוא בנו יחידו של הקב"ה, וכידוע פתגם הבעש"ט³⁷ שאהבת האב לבנו יחידו שנולד לו לעת זקנתו אינה בערך לאהבת הקב"ה לבני ישראל, נמצא, שהשמחה למעלה היא גדולה יותר גם מהשמחה דחתונת בנו יחידו.

ועוד זאת, שהענין ד"ש"ש תשיש" יפעל הענין ד"ילדה זכר", כמבואר בלקו"ת⁴⁴ ונתבאר לעיל בהמאמר³⁸, שע"י השמחה, ובפרט מצד הגילוי דלעתיד, הנה בכל האופנים יהי' "וילדה זכר", וימשך בדור ישירים יבורך, ויקויים בהילדים "הם הכירוהו תחילה"³⁹.

ואין הכוונה שמישיח צריך לחכות זמן כה רב... — שהרי הלשון "הם הכירוהו תחילה" נאמר גם בנוגע לעובר במעי אמו⁴⁰. ובפרט לפי המבואר⁴¹ שישנו ענין העיבור עוד לפני זה, שהנשמה למעלה, קודם ירידתה למטה, הרי היא בעיבור י"ב חודש.

* * *

ט. בעמדנו בשבת מברכים חודש ניסן, ברצוני להזכיר אודות ענין ידוע שכבר דובר בזה⁴² — חלוקת מצה שמורה.

בענין זה עסקו כבר בשנה שעברה, ולפני זה, ומתוך הצלחה. ויעשו כן גם בשנה זו, ויוסיפו בזה באופן ד"מעלין בקודש"⁴³.

וענין זה יפעל עליוי גם אצל המחלקים (לא רק אצל המקבלים), דהנה, מצה היא "מיכלא דמהימנותא" ו"מיכלא דאסוותא"⁴⁴, והרי כולם צריכים לזה, וא"כ, עי"ז שיחלקו מצה לאחרים, ימשך גם להם "מיכלא דמהימנותא" ו"מיכלא דאסוותא".

41 ראה ע"ח שכ"ח פ"ב. סה"מ תש"ח ס"ע 211 ואילך. סה"ש תש"ה ס"ע 116 ואילך.

42 שיחת ש"פ תזריע, פרשת החודש, מבה"ח ניסן תשי"ד ס"ח (תו"מ ח"א ס"ע 177 ואילך). וש"נ.

43 ברכות כח, א. וש"נ.

44 זח"ב קפג, ב.

36 ראה תו"א שמות (בהוספות) קז, ג. תו"ח שמות רצא, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תרצו. וראה גם תו"מ ח"י ע' 278. ח"י ג ע' 279.

37 ראה כתר שם טוב בהוספות סק"ז. וש"נ.

38 פ"ז (לעיל ס"ע 207 ואילך).

39 סוטה יא, ב.

40 שם ל, סע"ב.

הענינים הפרטיים בזה כבר ידועים הם. והנקודות הכלליות שבזה:
 (א) מצה שמורה דוקא, (ב) עבודת יד דוקא, (ג) עגולות דוקא.

ואז — מספיק אפילו כזית אחד, שמזה יומשך על כל חג הפסח, ומחג הפסח על כל השנה כולה, שהאמונה תומשך ותחדור בכל הענינים, וכדאיתא בגמרא⁴⁵ "בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר⁴⁶ וצדיק באמונתו יחי", וכפירוש המהרש"א, שאין הכוונה שמצוה זו מהוה תחליף למצוות אחרות, אלא שהיא היסוד שמעמיד את כל המצוות⁴⁷.

והיינו, שממשיכים את האמונה ("מיכלא דמהימנותא") על כל השנה כולה בכל הענינים דתרי"ג המצוות, באופן ד"תמים תהי' עם הוי' אלקיך"⁴⁸, וע"י קיום כל המצוות בכל פרטיהם וסעיפיהם, אזי יהי' בריא ("מיכלא דאסוותא") בכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים הרוחניים, ובמילא גם ברמ"ח אברים ושס"ה גידים הגשמיים.

* * *

י. נמצאים כאן אורחים חשובים שעומדים לנסוע לאחרי השבת.

ובקשר לזה — ישנו פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁹, שהחידוש של החסידים הוא שאינם נמצאים לבד ("מ'איז ניט עלענט"), כי, אף פעם לא נפרדים, וגם כאשר נוסעים למקומם, נשארים ביחד.

ולכאורה: אם נמצאים ביחד, לשם מה צריך לנסוע?

אך הפירוש בזה — שהאמת היא שלא צריך לנסוע מכאן, כיון שתמיד נמצאים ביחד, אלא כיון שצריך גם לפעול במקום מסויים, ומצד זה צריך להיות שם בגופו הגשמי — לכן נוסעים לשם, אבל אין זה באופן שנוסעים מכאן; נשארים כאן, וכפי שנמצאים כאן — נוסעים גם לשם.

וכיון שכן, הרי, בכל מקום שמגיעים, מתנהגים באופן המתאים לבן מלך, שלעולם הוא בן מלך, ואין נפק"מ באיזה מקום הוא נמצא, בהיכל המלך או רחוק מהיכל המלך, תמיד צריכה להיות הנהגתו — הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולתו — באופן המתאים לבן מלך.

(49) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ס"ע 111 ואילך. אג"ק שלו חי"ג ע' רעג (נעתק ב"היום יום" כב אייר). ח"ד ע' רנו (נעתק ב"היום יום" י אדר שני). וראה גם מכתב י"ז כסלו; י"ב שבט שנה זו (אג"ק חי"ד ע' קצב; ריש ע' שו).

(45) מכות כד, א.

(46) חבקוק ב, ד.

(47) ראה גם תו"מ ח"ז ע' 35. וש"נ.

(48) פ' שופטים יח, יג. וראה לקו"ת

נצבים מה, ג. ובכ"מ.

וכיון שבעולם ישנה מציאות להיות כאן וגם שם — יכול כל אחד לפעול זאת בעצמו, אם ע"י יגיעה גדולה או ע"י יגיעה קטנה, אבל בכל אופן יכולים לפעול זאת, כיון שניתנו הכחות על זה.

ובנוגע לפועל: בזמן המועט שנשאר עד הנסיעה, יערכו התוועדות חסידית,

— וכמדובר לעיל⁵⁰, שלא נוגע כמות המשקה; מספיקה גם טיפה אחת כדי שיוכל לטבול בה את כל גופו —

וזו תהי' ההכנה לכך שיוכלו להיות כאן ושם בבת אחת.

* * *

יא. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויאמר הוי' אל משה ואל אהרן גוי' החודש הזה לכם גוי'.

* * *

יב. המאמר שנאמר לעיל (מאמר הא') — חלקו ממאמר הצ"צ שהיאצ"ט שלו ביי"ג ניסן; חלקו ממאמר של אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שהיאצ"ט שלו בב' ניסן; וכיון שכל הענינים נמשכים ע"י אתפשטותא דמשה בדורנו⁵¹, יש בו גם חלק ממאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו.

יג. במאמרו של הצ"צ⁵² (שנזכר לעיל במאמר הבי') מדובר אודות ענין נוסף (שלא הוזכר היום בהמאמר) — ענין בנגלה: ביאור דעת ר' שמעון שבעדות החודש כשרים גם קרובים⁵³.

(המשך השיחה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"א ע' 62 ואילך).

(50) שיחת פורים סכ"א (לעיל ע' 181).

(51) ראה תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד,

וראה גם סה"מ תרכ"ו ע' לז-ח.

(53) ר"ה כב, א.

רע"א).